

et ging dus om wat we bij wetens appelijke experimenten een 'artefact' noemen: degene die de vraag stelt is verantwoordelijk voor et antwoord.

De psychologie wetenschappen hebben de les goed ontoude: pas vooral op dat je je proefpersonen niet beïnvloedt! Van ons hebben we ontoude dat 'ij niet e t kon tellen', dat wil zeggen dat de eerste deugd van de psychologie een wantrouwend ouding moet zijn. De situatie is niet omgebogen naar een mogelijkheid tot leren, van ons, met ons, maar is oordeel en veroordeling geworden.

et over eersende karakter dat deze praktijk van wantrouwen en a terdo t eeft aangenomen, verwijst naar et punt waarop de uitvinding die de experimentele wetenschappen toebe oort in gif verandert. et angst samen met et feit dat deze wetenschappen te maken hebben met wezens die zij niet in s ène laten zetten, maar die a -tief, inventief deel gaan uitmaken van de s ène, en die vanuit un eigen standpunt interpreteren. In dat geval is et karakteristieke su es dat de experimentele wetenschappen eigen is ('Kijk! et werkt! et elektron doet inderdaad wat ik verwa tte dat et zou doen.') niet langer een su es, maar pre ies dat wat gewantrouwd moet worden. Men moet zij indekken tegen de bes uldiging: 'Ja, maar dat komt omdat ij begrepen eeft dat ij dat moest doen, dat bewijst niets!'

Terug naar ons. Natuurlijk was de gestelde vraag geen goede vraag. Tellen, in de abstracte zin van rekenkundige operatie, $12 + 6$ bijvoorbeeld, is iets dat de mens pas erg laat eeft geleerd, en voor kinderen is et moeilijk om dit onder de knie te krijgen. et is begrijpelijk dat de wetenschappen hebben willen aantonen dat ons niet e t kon rekenen. Maar wat deze bewijsvoering zijn droefgeestig karakter geeft, is dat ze et wonder dat ze hebben ontdekt niet hebben gevierd: de verbazingwekkende relatie tussen et li aam van de mens en et li aam van et paard. et waren niet zomaar willekeurige signalen die ons leidden. Degenen die ons van di t bij hebben bestudeerd, hebben kunnen aantonen dat bij er aling van et experiment tussen mensen onderling, de onbewust uitgewisselde signalen anders zijn. et paard leert, maar ook de mensen hebben geleerd om 'paard te worden', om de nauwelijks waarneembare signalen uit te zenden die ges ikt zijn

voor et paard. We kunnen zeggen dat de mens et paard eeft beïnvloed, maar ook dat et paard, zonder dat et zij daarvan bewust was, de mens eeft gemanipuleerd, em eeft geleerd signalen te produceren waar et gevoelig voor is. De manier waarop et li aam gevoelig is, et feit dat een paard de ruiter op zijn rug ervaart alsof ij er een ge eel mee vormt en de bewegingen van zijn ruiter voelt alsof et zijn eigen li aam is, is eenvoudigweg afgedaan als anekdote. Men weet et, ruiters zeggen et, maar de wetens appelijke inventiviteit oudt zij afzijdig. et zijn 'dode' feiten, die geen deel uitmaken van de inventieve ges iedenis van de wetenschappen.

et geval van lever ans is gebruikt tegen elderzienden en parapsychologen, alsof daarmee et bewijs was geleverd dat alle vormen van telepat ie in feite onbewust bedrog zijn. ierbij moet worden opgemerkt dat et niet gaat om een werkelijk bewijs in experimentele zin, want et is mogelijk dat de signalen de overdra t elpen maar niet veroorzaken. Maar dat is voldoende, want de wetenschappen denken dat de ersenen zouden moeten verklaren wat 'normaal' is, bijvoorbeeld dat ik een signaal begrijp, of de betekenis van een woord dat ik oor, maar telepat ie kunnen ze niet aanvaarden, tenzij, zeggen ze, een wetens appelijke revolutie et vers ijsnel begrijpelijk maakt. Is er werkelijk een wetens appelijke revolutie nodig?

Vormt et wantrouwen op zij, de angst dat iemand zou kunnen zeggen dat de wetenschappen misleid is, niet et oofdprobleem?

et is op dit punt dat de et ologie zij inoverend eeft getoond, want dezelfde vraag eeft zij gesteld met betrekking tot sprekende apen: kan de aap 'e t' praten, wordt ij niet geleid door signalen, imiteert ij niet? ier hebben ze durven besluiten dat de juiste vraag eigenlijk moet zijn: wat is de goede manier om zij tot en te ri ten opdat ze de apa iteit verwerven om nieuwe relaties aan te gaan met ons en met un omgeving? En et is een ypot ese van dit type die Anne M affrey uitwerkt in Pegasus in Flig t, weliswaar een oeuvre van minder belang, maar dat to een stit tot stand brengt rond et vraagstuk van et bewijs en zijn verandering in gif. In deze novelle maakt de lezer kennis met een nieuw toestel voor en efalografie, een ultragevoelig apparaat

dat werd ontworpen om bij astronauten eventuele door kosmische straling veroorzaakte ersenbes adigingen te ontdekken.

enri Darrow, een astroloog, beroemd om zijn voorkennis, wordt na een auto-ongeluk opgenomen en ondergaat ersenonderzoek. Molly Ma ony, de verpleegster, toont belangstelling voor deze zieke, want ze denkt zelf de gave van 'genezende anden' te bezitten, net als aar grootmoeder. De toevallige- ontmoeting van deze a tors veroorzaakt een mi ro-evenement: een eenvoudige orrelatie, ontdekt door Molly, tussen een ervaring van voorkennis van Darrow en een bijzonder tra é in de en efalografie die et apparaat toont. En dat is et moment waarop alles omslaat, een keerpunt dat et parapsychologische vraagstuk van de kleinzieligheid, de woordenstrijd, de ja t op bedrog en onbewuste artefacten van et type 'lever ans', erinterpreteert als een evenement dat de toekomst van de mens eid radiaal gaat veranderen.

De door de s rijfster bedachte gebeurtenis is erg bes eiden in de wetenschappen iërarchie, omdat ze geen enkele interpretatie met zij meebrengt, geen enkele belofte tot verklaring van et vers ijsnel. We zullen de wetens appelijke verklaring, uitgedrukt in neuronen of golflengtes, van de psychologische vers ijsnelen nooit te weten komen. Maar et apparaat, omdat et op een bepaalde manier reageert op een psychisch evenement, geeft de 'begaafden' de mogelijkheid zij te verenigen, vertrouwen in elkaar te stellen, et bevrijdt en van de angst verda t te worden van bedrog, en onders eidt ze van de opli ters die en in diskrediet brengen. Er is een riterium ontstaan dat et mogelijk maakt dat zij een groep vormt. Er

LEXICON

Biobot

BIBOT Een Biobot is een robot die is ontworpen naar model van de fysiologie van een biologisch systeem en dus gebruikt maakt van zogenaamde 'wet oponents'. Biologische functies of processen kunnen bijvoorbeeld zijn: beweging (lopen), opwekken van energie (bijvoorbeeld door vertering), zintuiglijke waarneming en ommunicatie (o.a. taal erkenning en onstru tie), en leren (door neurale aanpassing).

<http://www.biobot.info/>